

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 434/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 153/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 153/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza tieto relevantné skutočnosti:

„Zo strany žalobkyne [REDAKOVANÉ] bol dňa 16. 10. 2014 prostredníctvom právneho zástupcu podaný návrh na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Toto konanie, v ktorom sťažovateľ vystupuje v postavení žalovaného, je vedené na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5C/153/2014.

Uznesením Okresného súdu Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5C/153/2014 zo dňa 9. 6. 2015 bolo rozhodnuté o ustanovení znalkyne [REDAKOVANÉ] za účelom vypracovania znaleckého posudku na určenie všeobecnej hodnoty rodinného domu.

Znalecký posudok č. 1/2015 zo dňa 3. 10. 2015 vypracovaný znalkyňou [REDAKOVANÉ] bol Okresnému súdu Vranov nad Topľou doručený dňa 7. 10. 2015.

Okresný súd Vranov nad Topľou nariadil prvé pojednávanie na deň 26. 4. 2016, pričom právny zástupca žalobkyne podaním doručeným súdu dňa 18. 4. 2016 požiadal o odročenie tohto pojednávania.

Zo zápisnice o pojednávaní konanom dňa 26. 4. 2016 vyplýva, že pojednávanie bolo odročené na deň 14. 6. 2016 s tým, že budú predvolaní účastníci konania.

Zo zápisnice o pojednávaní konanom dňa 14. 6. 2016 vyplýva, že pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že žalobkyni bola uložená povinnosť predložiť otázky na znalkyňu.

Následne Okresný súd Vranov nad Topľou nariadil termín ďalšieho pojednávania vo veci na deň 22. 11. 2016, pričom tohto dňa sa uskutočnilo tretie pojednávanie vo veci.

Z potvrdenia Okresného súdu Vranov nad Topľou (na č. 1. 177 spisu) vyplýva, že predmetná vec vedená pod sp. zn. 5C7153/2014 bola dňa 5. 6. 2017 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi [REDAKOVANÉ].

Po dni 22. 11. 2016 až do súčasnosti nedošlo k nariadeniu termínu ďalšieho (v poradí štvrtého) pojednávania. Predmetné konanie nie je doteraz právoplatne skončené.“

3. Podľa názoru sťažovateľa „z doposiaľ uvedených skutočností a prehľadu vykonaných úkonov, nepochybne vyplýva, že v predmetnom konaní dochádza k prietahom,

s poukazom na to, že nie je právoplatne skončené ani po viac ako 3 a pol roku, pričom za toto dlhé obdobie nebolo vydané ani jedno meritórne rozhodnutie.“

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že „konanie Okresného súdu Vranov nad Topľou nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojou zjavnou nečinnosťou a neefektívnym postupom konanie nedôvodne predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľovi. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou a ani faktickou zložitosťou veci alebo správaním sťažovateľa.“

4. Sťažovateľ zdôrazňuje najmä tieto skutočnosti:

„... odo dňa začatia konania vedeného na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5C/153/2014, t.j. odo dňa 16. 10. 2014, súd vykonal prvé pojednávanie až dňa 26. 4. 2016, teda po viac ako roku a pol od začatia konania, pričom počas tohto viac ako 1 a pol ročného obdobia došlo zo strany súdu len k jednému jednoduchému úkonu, a to vydaniu uznesenia sp. zn. 5C/153/2014 zo dňa 9. 6. 2015 o ustanovení znalca za účelom stanovenia všeobecnej hodnoty rodinného domu, s výnimkou preposlania vyjadrení. Je tak zrejmá nečinnosť Okresného súdu Vranov nad Topľou v trvaní viac ako 1 a pol roka, kde v tomto období Okresný súd Vranov nad Topľou nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci, pretože vydať rozsudok v merite veci je možné len na pojednávaní.

Odo dňa 22. 11. 2016 až do dnešného dňa, t. j. počas obdobia viac ako 1 a pol roka, nedošlo k nariadeniu a vykonaniu ďalšieho (v poradí štvrtého) pojednávania, pričom zo spisu je zrejmé, že jediným úkonom, ktorý súd počas tohto takmer rok a pol trvajúceho obdobia vykonal, bolo doručenie podania sťažovateľa zo dňa 24. 5. 2017 žalobkyni na vyjadrenie, pričom jej následné vyjadrenie napriek tomu, že bolo súdu doručené dňa 6. 11. 2017, do dnešného dňa nebolo doručené sťažovateľovi.

... Potrebné je poukázať na to, že Okresný súd Vranov nad Topľou dokonca aj po zmene v obsadení zákonného sudcu, ku ktorému došlo ešte dňa 5. 6. 2017... do dnešného dňa nenariadil termín ďalšieho (v poradí štvrtého) pojednávania, pričom zo spisu muselo byť zrejmé, že posledné pojednávanie bolo vykonané dňa 22. 11. 2016. Okresný súd Vranov nad Topľou teda v období takmer 1 a pol roka nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci...“

5. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha toho, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, a na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou vo veci sp. zn. 5C/153/2014 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Vranov nad Topľou konal vo veci sp. zn. 5C/153/2014 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Vranov nad Topľou pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 4 000 €.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže sťažnosť podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

10. Z obsahu sťažnosti, ako i z jej petitu zjavne vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 153/2014.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

13. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

III.

14. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

16. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil možnosť podať sťažnosť na prietahy v súdnom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže,

že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

17. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ nepodal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na postup súdu proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa § 62 a nasl. zákona o súdech.

18. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona o súdech zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdech v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

19. Keďže zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovateľ, ktorý je kvalifikovane právne zastúpený, sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní nepodal a ani netvrdí, že ju nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodit' ani z obsahu jeho sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd, opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04), dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť už pri jej predbežnom prerokovaní.

20. Na základe uvedeného rozhodol ústavný súd tak, že sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018